

VYBRANÉ OTÁZKY ARBITRABILITY SPORŮ A INTERNET

TEREZA KYSELOVSKÁ

Masaryk University, Faculty of Law, Czech Republic

Abstract in original language

Tento příspěvek se zabývá konceptem řešení sporů (zejména rozhodčího řízení) v kyberprostoru. Kyberprostor a internet se staly fenoménem. Nejen obchodníci, ale i běžní spotřebitelé uzavírají smlouvy online. Tyto smlouvy často obsahují rozhodčí doložky. Příspěvek se zabývá arbitrábilitou sporů a s tím spojenými otázkami v online přeshraničním business-to-consumer rozhodčím řízení. Je otázkou přípustnosti, vhodnosti a dostatečné právní úpravy těchto doložek, a to zejména z pohledu ochrany spotřebitele.

Hlavním cílem tohoto příspěvku je rozbor následujících hypotéz. Současná právní úprava neposkytuje spotřebiteli v online přeshraničním business-to-consumer rozhodčím řízení dostatečnou ochranu vyplývající z právního řádu jeho domicilu. Tato hypotéza bude rozebrána z pohledu platnosti rozhodčí doložky ve B2C smlouvě a možnosti uznání a výkonu online rozhodčího nálezu.

Key words in original language

Arbitrábilita, rozhodčí řízení, e-commerce, kyberprostor, spotřebitel, rozhodčí smlouva

Abstract

This article analyzes the concept of dispute resolution (especially arbitration) in cyberspace. Today the cyberspace and internet is a new phenomenon. Not only businessmen but also consumers enter every day into contracts online. These contracts often contain an arbitration clause. This article deals with the arbitrability of disputes in on-line cross-border business-to-consumer arbitration. It is a question of arbitrability and admissibility of such clauses and disputes especially from the point of view of the consumer protection.

Key words

Arbitrability, arbitration, e-commerce, cyberspace, consumer, arbitration agreement

1. Úvod

Tento příspěvek se zabývá konceptem řešení sporů (zejména rozhodčího řízení) v kyberprostoru. Kyberprostor a internet se staly fenoménem. Nejen

obchodníci, ale i běžní spotřebitelé uzavírají smlouvy online. Tyto smlouvy často obsahují rozhodčí doložky. Příspěvek se zabývá arbitrábilitou sporů a s tím spojenými otázkami v online přeshraničním business-to-consumer rozhodčím řízení. Je otázkou přípustnosti, vhodnosti a dostatečné právní úpravy těchto doložek zejména z pohledu ochrany spotřebitele.

Hlavním cílem tohoto příspěvku je rozbor následujících hypotézy. Současná právní úprava neposkytuje spotřebiteli v online přeshraničním business-to-consumer (B2C) rozhodčím řízení dostatečnou ochranu vyplývající z právního řádu domicilu spotřebitele. Tato hypotéza bude rozebrána z pohledu platnosti rozhodčí doložky ve B2C smlouvě a možnosti uznání a výkonu online rozhodčího nálezů.

2. Online Dispute Resolutions

Globalizace jako celosvětový fenomén ovlivňuje každý aspekt našeho života, nejen ve sféře ekonomické. Globalisation is the latest stage in a long accumulation of technological advance which has given human beings the ability to conduct their affairs across the world without the reference to nationality, government authority, time of day or physical environment.¹

Rychlý nárůst elektronického obchodování a (obchodních) vztahů na internetu (dále bude používán také termín kyberprostor²) s sebou přináší také vyšší množství sporů ze smluv, které byly uzavřeny online. Pro další rozvoj e-obchodování je proto nutné zajistit jak spotřebitelům, tak obchodníkům, možnost přístupu ke spravedlnosti a předvídatelných výstupů ze sporů vzniklých online.³

Vztah mezi rozhodčím řízením a internetem byl poprvé naznačen v 90. letech 20. století, kdy někteří (anglosaští) autoři prosazovali vytvoření tzv. lex informatica (cyberlaw) jako alternativní regulaci vedle národních právních řádů.⁴ Lex informatica by bylo možné přirovnat k lex mercatoria, tedy "právu", které vzniklo praxí mezinárodních obchodníků. Dle autorů internet potřeboval také vlastní způsob řešení sporů, který by mohl reagovat

¹ Wahab, M. The Global Information Society and Online Dispute Resolution: A New Dawn for Dispute Resolution. *Journal of International Arbitration*. Vol. 21, No. 2, s. 143, 2004. Dostupné z www.kluwerlawonline.com. [citováno 29.6.2010]

² K pojmu "kyberprostor", "cyberspace", "lex internet" srov. Např. Johnson, D. R., Post, D. *Law and Borders - The Rise of Law in Cyberspace*. *Stanford Law Review*. Vol. 48, No. 5, 1996. Dostupné z <http://ssrn.com/abstract=535> [citováno 1.6.2010].

³ Schultz, T., Bonnet, V., Boudaoud, K., Kaufman-Kohler, K., Harms, J., Langer, D. *Electronic Communication Issues Related To Online Dispute Resolution Systems*. The Eleventh International World Wide Web Conference – Alternate Track CFP: Web Engineering, Honolulu, Hawaii, conference on 7-11 May, 2002. Dostupné z <http://www2002.org/globaltrack.html> [citováno 10.6.2010].

⁴ Johnson, D. R., Post, D. *Law and Borders - The Rise of Law in Cyberspace*. *Stanford Law Review*. Vol. 48, No. 5, 1996. Dostupné z <http://ssrn.com/abstract=535> [citováno 1.6.2010].

na jeho specifika a být nezávislý na konkrétní jurisdikci státu. Tyto návrhy byly postupně opuštěny, zejména z pragmatického pohledu států, které nechtěly připustit samoregulaci internetu.⁵

Online rozhodčí řízení se vedle online mediace, konciliace a dalších způsobů řadí mezi tzv. online dispute resolutions (dále jen ODR⁶). Termín ODR "is used loosely to include the use of the Internet and other web and computer based technologies for facilitating alternative dispute resolutions."⁷ ODR využívá výhody alternativních způsobů řešení sporů s přidanou hodnotou informačních technologií pro samotné řízení. ODR se díky tomu lépe přizpůsobují vyvíjející se technologické a sociální povaze kyberprostoru a v něm vznikajících obchodních vztazích. "Information technology and traditional ADR have merged to create a new efficient, cost-effective, flexible, swift, and opposite online dispute resolution system, which is not just a virtual reverberation of ADR. Thus, ODR is a truly value-added service for online transactions."⁸

Tyto online způsoby řešení sporů jsou předmětem kritiky zejména z pohledu ochrany práv spotřebitelů. Například Coteau uvádí nedostatky z hlediska nedostupnosti a nedostatečnosti poskytování informací, neefektivnosti z hlediska zajištění spravedlivého procesu a disproporce mezi postavením spotřebitele a obchodníka.⁹ Online rozhodčí řízení je možné přiblížit jako "application of dispute resolutions skills and resources over a network".¹⁰

Je možné rozlišovat tři formy průběhu rozhodčího řízení. Klasické (tradiční) rozhodčí řízení nebo řízení, kdy se internet používá jen pro počáteční podání a úkony, po kterém následuje rozhodčí řízení v klasické podobě. Dále je možné vedení rozhodčího řízení zcela online, a to včetně elektronické

⁵ Ortiz, A. L. Arbitration and IT. *Arbitration International*, Vol. 21, No. 3, 2005, s. 344. Dostupné z www.kluwerlawonline.com [citováno 10.6.2010] (dále citováno jako Ortiz).

⁶ K otázce řešení přeshraničních spotřebitelských sporů vizte také nový blog na stránkách <http://www.odrandconsumers2010.org/>. Jeho výstupem by měly být zejména modelové předpisy a doporučení pro praxi. Jeho součástí jsou nejen aktivity UNCUTRAL, ale také iniciativy ze strany významných tržních subjektů.

⁷ Coteanu, C. *Cyber Consumer Law and Unfair Trading Practices*. Aldeshot: Ashgate Publishing Limited, 2004, s. 88 a násl., ISBN 0-7546-2417-X

⁸ Wahab, M. *The Global Information Society and Online Dispute Resolution: A New Dawn for Dispute Resolution*. *Journal of International Arbitration*. Vol. 21, No. 2, s. 145, 2004. Dostupné z www.kluwerlawonline.com. [citováno 29.6.2010]

⁹ Coteanu, C. *Cyber Consumer Law and Unfair Trading Practices*. Aldeshot: Ashgate Publishing Limited, 2004, s. 88 a násl., ISBN 0-7546-2417-X

¹⁰ *Ibid*, s. 92

rozhodčí smlouvy, elektronických podpisů, videokonference a rozhodčího nálezu v elektronické podobě.¹¹

3. "Consumer rights are only as effective as their enforcement."¹²

Způsoby řešení sporů v kyberprostoru (online řešení sporů) s sebou nesou několik zásadních problémů. Na internetu se setkávají, nakupují a obchodují lidé, kteří by se "offline" nikdy nesetkali, neboť mohou žít v různých zemích. "Obyčejný spotřebitel" většinou offline neuzavírá smlouvy s mezinárodním prvkem. V případě vzniklého sporu jsou soudy nevhodným prostředkem pro řešení sporů vznikajících online (vizte dále) zejména z hlediska nákladů na soudní řízení.¹³ Jedním z největších nebezpečí pro spotřebitele z hlediska přístupu ke spravedlivému řešení sporů je uzavírání rozhodčích doložek ve smlouvách před vznikem sporu. Jak uvádí např. Julia Hörnle, tyto rozhodčí doložky mohou být potenciálně nekalé a spotřebitel si nemusí být automaticky vědom jejich důsledků.¹⁴ Spotřebitel by měl mít možnost v případě sporu vyplývajícího z e-obchodu využít účinný, cenově přístupný a rychlý způsob řešení sporů.

V současnosti je možné vybrat tři základní limity a nevýhody, které online rozhodčí řízení provázejí. Jsou jimi otázka platnosti rozhodčí doložky, která byla uzavřena online, průběh rozhodčího řízení, zejména procesní otázky, a uznání a výkon online rozhodčího nálezu.

4. Online rozhodčí smlouva

Online rozhodčí smlouvu lze interpretovat ze dvou pohledů. Rozhodčí smlouva může uzavřena elektronickými prostředky, ale strany se dohodnou na tradičním rozhodčím řízení. Dle druhého způsobu se strany dohodly na průběhu rozhodčího řízení online a i rozhodčí smlouva byla uzavřena via email nebo jiné prostředky.¹⁵

¹¹ Herboczková, J. Některé otázky týkající se rozhodčího řízení vedeného online. Právní rozhledy. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 321, 7. s, ISSN 1210-6410.

¹² Riefa, C. Uncovering the dangers lurking below the surface of European consumer arbitration. Working Paper. Working Paper. Dostupné z <http://ssrn.com/abstract=1354590> [citováno dne 10.6.2010].

¹³ Schultz, T. Online Arbitration: Binding or Non-Binding? Center for Information Technology and Dispute Resolution, 2002. Dostupné z <http://www.ombuds.org/center/adr2002-11-schultz.html> [citováno 10.6.2010].

¹⁴ Hörnle, J. Legal Controls on the Use of Arbitration Clauses in B2C E-Commerce Contracts. Masaryk University Journal of Law and Technology Dostupné z http://mujlt.law.muni.cz/storage/1234798613_sb_03_hornle.pdf [citováno dne 10.6.2010].

¹⁵ Yu, H., Nasir, M., Can Online Arbitration Exist Within the Traditional Arbitration Framework? Journal of International Arbitration, 2003, No. 20/5, p. 458. Dostupné z www.kluwerlawonline.com [citováno dne 10.6.2010].

Online rozhodčí smlouva může být problematická z pohledu platnosti, dokazování a uznání a výkonu.¹⁶ V otázce platnosti rozhodčí smlouvy vystupuje do popředí zejména požadavek písemné formy rozhodčí smlouvy a nutnost podpisu.

Platná rozhodčí smlouva (doložka) je podmínkou rozhodčího řízení. Musí být v písemné podobě a podepsaná stranami¹⁷. Newyorská úmluva¹⁸ (podle které se zřejmě bude řídit uznání a výkon rozhodčího nálezu, dále jen NYÚ) v článku II stanoví "každý smluvní stát uzná písemnou dohodu, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout...". Dle odstavce 2 článku II "pojem písemná dohoda zahrnuje rozhodčí doložku ve smlouvě nebo rozhodčí smlouvu, podepsanou stranami nebo obsaženou ve výměně dopisů nebo telegramů". Je tedy otázkou, zda rozhodčí smlouva uzavřená online spadá pod rozsah článku II (písemná forma) a jaké náležitosti jsou potřebné pro podpis. Článek II NYÚ nemíří k domněnce, že internet je jedním z komunikačních prostředků pro uznatelné a vykonatelné rozhodčí nálezy.¹⁹ Dle Ortize by doslovná interpretace (literal interpretation) vylučovala uznání a výkon online rozhodčích nálezů.²⁰

Tohoto omezení si jsou vědomy i smluvní státy NYÚ, a proto na půdě UNCITRAL byla přijata United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts 2005²¹. Dle článku 8 odst. 1 této Úmluvy "*a communication or a contract shall not be denied validity or enforceability on the sole ground that it is in the form of an electronic communication*". Dle článku 20 odst. 1 platí, že "*the provisions of this Convention apply to the use of electronic communications in connection with the formation or performance of a contract to which any of the following international conventions, to which a Contracting State to this Convention is or may become a Contracting State, apply: Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 10 June 1958)*". Článek 20 tak rozšiřuje svou aplikaci na i na NYÚ a rozhodčí

¹⁶ Lanier, T.J. Where on Earth does Cyber-Arbitration Occur?: International Review of Arbitral Awards Rendered Online, ILSA Journal of International and Comparative Law, 2000-2001, No. 7/2, p. 1 – 14. Dostupné z www.heinonline.com [citováno 10.6.2010].

¹⁷ Vizte § 3 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁸ Vyhláška MZV č. 74/1995 Sb., ze dne 6.11.1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

¹⁹ Houtte van, V. Consent to arbitrate through agreement to printed contracts: The continentl experience. Arbitration International, Vol. 16, No. 1, 2000. Dostupné z www.kluwerlawonline.com [citováno 10.6.2010].

²⁰ Ortiz, s. 353.

²¹ Dostupné z http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/2005Convention.html, tato Úmluva dosud nevstoupila v platnost.

smlouvy uzavřené online jsou platné. Tento režim ale platí pouze pro smlouvy uzavřené mezi podnikateli (business-to-business contracts). Je otázkou, zda stejný režim bude platit také pro online business-to-consumer smlouvy. Dle článku 2 odst. 1 písm. a) Úmluvy se neuplatní na smlouvy, které byly uzavřeny pro osobní, rodinné účely. Spotřebitelské smlouvy jsou tak z rozsahu Úmluvy vyloučeny.

V odborné literatuře²² lze nalézt dva možné návrhy řešení pro možnost uznání a výkonu B2C smluv dle NYÚ. A to rozšíření pomocí funkční interpretace pojmu "telegram", která by zahrnovala i nové způsoby komunikace včetně internetu. Dle Hilla²³ "an exchange of e-mail messages containig an arbitration clause satisfies the formal requirements of Article II(2), because an exchange of e-mails can be equated to an exchange of telegrams... the essential features of an exchange can be reproduced through appropriate use of e-mail." Samozřejmě v době přijetí NYÚ byl internet zcela neznámou věcí. Navíc nelze předpokládat, že analogie mezi telegramem a emailem bude národními soudy automaticky přijímána²⁴. Online B2C smlouvy obsahující rozhodčí doložku nejsou ve většině případů uzavírány prostřednictvím emailu, ale via click-wrap nebo browse-wrap aplikace²⁵. Click-wrap tvoří jeden z kroků při uzavírání online smlouvy. Spotřebitel musí potvrdit click-wrap aplikaci pro úspěšné uzavření smlouvy. Naopak browse-wrap netvoří povinnou část kontraktačního procesu. Samostatný hyperlink spotřebitele odkáže na jinou webovou stránku, kde nalezne text smlouvy a obchodních podmínek. Click-wrap a browse-wrap umožňují ukládání a reprodukci, mohou být uloženy a dále reprodukovány.

Tento výše popsáný způsob by ale tak nespadal ani pod rozšířenou interpretaci telegramu dle NYÚ, jak bylo navrhováno např. Hillem (vizte výše).

Další možností, jak "zmírnit" požadavek písemné formy dle NYÚ, je využití zásady maximální užitečnosti stanovené v článku VII NYÚ. Některé

²² Alqudah, M. A. Consumer Confidence in Online Cross-Border Business-to Consumer Arbitration [online]. 2008 [cit. 10.6.2010]. s. 85.. Doctoral Thesis. University of Leicester. Supervisors Anderson, C. B. Dostupné z <https://lra.le.ac.uk/handle/2381/4166>

²³ Hill, R. On-line Arbitration: Issues and Solutions. Arbitration International, Vol. 15 No. 2, 1999. Dostupné z www.kluwerlawonline.com [citováno dne 10.6.2010].

²⁴ Například Nejvyšší soud v Norsku, Court of Appeal Halogaland, odmítl uznání a výkon rozhodčího nálezu dle článku II a IV NYÚ. Soud judikoval, že výměna emailů, které obsahovaly smlouvu, jenž nebyla podepsána, nesplňuje podmínky pro originální nebo ověřenou kopii rozhodčí smlouvy dle požadavků NYÚ. Alqudah, s. 88.

²⁵ Alqudah, M. A. Consumer Confidence in Online Cross-Border Business-to Consumer Arbitration [online]. 2008 [cit. 10.6.2010]. s. 85.. Doctoral Thesis. University of Leicester. Supervisors Anderson, C. B. Dostupné z <https://lra.le.ac.uk/handle/2381/4166> (dále citováno jako Alqudah).

²⁵ Hill, R. On-line Arbitration: Issues and Solutions. Arbitration International, Vol

smluvní státy NYÚ přijaly Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži²⁶, Vzorový zákon UNCITRAL o elektronickém obchodování²⁷ nebo směrnici ES o elektronickém obchodu 2000/31/EC²⁸. Dle článku VII odst. 2 Vzorového zákona UNCITRAL "arbitration agreement is valid if it is entered into by... means od telecommunication which provide a record of the agreement". Vzorový zákon o e-obchodování i směrnice ES 2000/31/EC stanoví, že uznání a výkonu smluv by nemělo být bráněno jen z důvodů, že byly uzavřeny prostřednictvím elektronických prostředků. Dle článku 5 Vzorového zákona UNCITRAL o e-obchodu "information shall not be denied legal effect, validity or enforceability solely on the grounds, that it is in the form of data message".

Rozšíření "písemnosti" rozhodčí smlouvy na online rozhodčí smlouvy lze vyvodit také ze znění Vídeňská úmluvy o smluvním právu, která stanoví obecná pravidla pro výklad smluv. Dle článku 31 odstavec 1. smlouva musí být vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy. Odstavec 3 Spolu s celkovou souvislostí bude brán zřetel: a) na každou pozdější dohodu, týkající se výkladu smlouvy nebo provádění jejích ustanovení, k níž došlo mezi stranami; b) na jakoukoliv pozdější praxi při provádění smlouvy, která založila dohodu stran, týkající se jejího výkladu; c) na každé příslušné pravidlo mezinárodního práva použitelné ve vztazích mezi stranami.²⁹

5. Průběh rozhodčího řízení

Z hlediska průběhu rozhodčího řízení online rozhodování naráží na několik problémů. Jsou jimi zejména otázky zajištění spravedlivého procesu a ochrana základních procesních práv, zajištění a ochrana osobních údajů a důvěrných informací a místo konání rozhodčího řízení.

Jednou z výhod online rozhodčího řízení je jeho rychlost, nízké náklady a relativní neformálnost. Tyto výhody ale na druhé straně mohou mít

²⁶ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, with amendments as adopted in 2006. Dostupné z http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration.html

²⁷ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce. Dostupné z http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/1996Model.html

²⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)

²⁹ Vyhláška MZV 15/1988 Sb., Vídeňská úmluva o smluvním právu.

negativní dopad na utajení (confidentiality), způsob a druh využitých technologií a celkově způsob řízení. Požadavek spravedlivého a nestranného řízení se neliší u online a offline rozhodování. Online rozhodčí řízení (zejména ve spotřebitelských věcech) by ale nemělo být automaticky odmítáno. Jednou ze základních zásad rozhodčího řízení je autonomie vůle stran a strany se mohou dohodnout na využití elektronických prostředků.

Další spornou otázkou, kterou lze u online rozhodčího řízení nalézt, je místo konání rozhodčího řízení. Jak bylo uvedeno výše, kyberprostor je prostředím bez hranic. Místo konání rozhodčího řízení ovlivňuje právo rozhodné pro řešení merita sporu, procesní předpisy a má vazbu na uznání a výkon rozhodčího řízení. Newyorská úmluva stanoví v článku V odst. 1 písm e), že "uznání a výkon rozhodčího nálezu bude odepřen... pokud byl zrušen nebo jeho výkon byl odložen příslušným orgánem země, v níž nebo podle jejíhož právního řádu byl vydán." Dle některých autorů by pravidlem pro určení místa konání online rozhodčího řízení mohlo být místo, kde se nachází příslušný server nebo počítač, případně místo, kde byly odeslány a uschovány mailly pro rozhodce.³⁰

6. Rozhodčí nález

Elektronický rozhodčí nález je výsledkem online rozhodčího řízení. Základní otázkou je, zda rozhodčí nález může být vůbec vydán v elektronické podobě nebo je vyžadována písemná podoba. Newyorská úmluva výslovně neuvádí požadavek písemnosti. Dle článku 31 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL stejně jako řada jiných právních úprav rozhodčí nález musí být písemný a podepsaný. Tento požadavek by mohl znamenat odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu vydaného pouze v elektronické podobě. Dalším důvodem pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu je rozpor s veřejným pořádkem. Interpretace a rozsah institutu veřejného pořádku je na jednotlivých právních řádech a judikatuře soudů. Dle některých autorů je možné uvést několik důvodů, pro které by elektronický rozhodčí nález byl považován v rozporu s veřejným pořádkem fora. Jsou jimi situace, kdy jedna ze stran byla v nevýhodném postavení vzhledem ke svým technickým znalostem a z tohoto důvodu se nemohla řádně účastnit řízení³¹.

Další otázkou u elektronického rozhodčího nálezu je jeho závazná povaha. Dle článku V odst. 1 písm. e) Newyorské úmluvy a článku 36 odst. 1 písm v) Vzorového zákona UNCITRAL uznání a výkon rozhodčího nálezu může být odepřen v případě, že se nestal právně závazným. ODR a online rozhodčí řízení je stále relativně nová služba a neexistuje jednotný soubor

³⁰ Wahab, M. The Global Information Society and Online Dispute Resolution: A New Dawn for Dispute Resolution. *Journal of International Arbitration*. Vol. 21, No. 2, s. 163, 2004. Dostupné z www.kluwerlawonline.com. [citováno 29.6.2010]

³¹ Ibid, s. 166.

pravidel, který by tuto otázku upravoval. V odborné literatuře a praxi je možné se setkat se dvěma druhy online rozhodčího řízení, a to právně závazné a nezávazné.³² Jak se uvádí, i nezávazné ODR může být efektivním způsobem řešení spor. Pro to, aby se rozhodčí nálezu staly vykonatelnými, je potřeba vytvořit jednotnou právní úpravu týkající se online rozhodčího řízení. Je proto vhodné přivítat zejména iniciativy na půdě Evropské unie v této oblasti.³³ Tento systém by (zejména s ohledem na ochranu zájmů spotřebitelů) měl být finančně dostupný s jasnými procesními pravidly, s vytvořeným systémem uznání a výkonu rozhodčích nálezů.³⁴

7. Závěr

Informační technologie se stávají významným hráčem v oblasti řešení sporů. Je potřeba najít rovnováhu mezi lidským faktorem a elektronickým prvkem v této oblasti.

Jak je z výše uvedeného patrné, otázka platnosti rozhodčí smlouvy (doložky) uzavřené online je velmi citlivá a stále otevřená. Je významným faktorem pro uznání a výkon rozhodčího nálezu vydaného online. Poněkud striktní požadavky článku II odst. 2 NYÚ jsou zmírňovány Vzorovými zákony a směrnicemi. Doslovná interpretace článku II zachovává právní nejistotu stran. To je dáno i nejednotnou úpravou a interpretací národními soudy. Stejně tak je nutné vyřešit otázky ochrany důvěrných informací, arbitrability B2C online sporů, spravedlivého procesu, výhrady veřejného pořádku zejména vzhledem v uznání a výkonu elektronických rozhodčích nálezů. Domníváme se, že výše uvedené sporné otázky je možné vyřešit buď širokou interpretací stávajících právních předpisů s ohledem na technologický vývoj v této oblasti, nebo přijetím jednotných a právně závazných pravidel pro online způsoby řešení sporů vzniklých z e-obchodování.

³² K tomu srovnajte např. Schultz, T. Online Arbitration: Binding or Non-Binding? Center for Information Technology and Dispute Resolution, 2002. Dostupné z <http://www.ombuds.org/center/adr2002-11-schultz.html> [citováno 10.6.2010].

³³ K tomu například www.odrandconsumers2010.com.

³⁴ Loebel, Z. What should be principles of a new global system of cross-border e-commerce ODR? Dostupné z <http://www.odrandconsumers2010.org/2010/06/13/what-should-be-principles-of-a-new-global-system-of-cross-border-e-commerce-odr/> [citováno dne 30.6.2010].

Literature:

- Alqudah, M. A. Consumer Confidence in Online Cross-Border Business-to Consumer Arbitration [online]. 2008 [cit. 10.6.2010]. 267 s. Doctoral Thesis. University of Leicester. Supervisors Anderson, C. B. Dostupné z <https://ira.le.ac.uk/handle/2381/4166>.
- Coteanu, C. Cyber Consumer Law and Unfair Trading Practices. Aldeshot: Ashgate Publishing Limited, 2004, s. 240, ISBN 0-7546-2417-X.
- Herboczková, J. Některé otázky týkající se rozhodčího řízení vedeného online. Právní rozhledy. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 317 - 323, 7. s, ISSN 1210-6410.
- Herboczková, J. Certain Aspects of Online Arbitration. In Sborník konference Dny práva. 2008. Vyd. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2008.
- Hörnle, J. Legal Controls on the Use of Arbitration Clauses in B2C E-Commerce Contracts. Masaryk University Journal of Law and Technology. Dostupné z http://mujlt.law.muni.cz/storage/1234798613_sb_03_hornle.pdf [citováno dne 10.6.2010].
- Houtte van, V. Consent to arbitrate through agreement to printed contracts: The continental experience. Arbitration International, Vol. 16, No. 1, 2000. Dostupné z www.kluwerlawonline [citováno 10.6.2010].
- Johnson, D. R., Post, D. Law and Borders - The Rise of Law in Cyberspace. Stanford Law Review. Vol. 48, No. 5, 1996. Dostupné z <http://ssrn.com/abstract=535> [citováno 1.6.2010].
- Lanier, T.J. Where on Earth does Cyber-Arbitration Occur?: International Review of Arbitral Awards Rendered Online, ILSA Journal of International and Comparative Law, 2000-2001, No. 7/2, p. 1 – 14. Dostupné z www.heinonline.com.
- Ortiz, A. L. Arbitration and IT. Arbitration International, Vol. 21, No. 3, 2005, s. 343 - 360. Dostupné z www.kluwerlawonline.com.

- Pierce, K. R. Down the Rabbit Hole: Who Decides What is Arbitrable? *Journal of International Arbitration*. Vol. 21, No. 3, 2004, s. 289 - 302. Dostupné z www.kluwerlawonline.com.
- Riefa, C. Uncovering the dangers lurking below the surface of European consumer arbitration. Working Paper. Dostupné z <http://ssrn.com/abstract=1354590>.
- Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení ve vnitrostátním a mezinárodním obchodním styku. 2. Vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 388, ISBN 978-80-7357-324-9.
- Schiavetta, S. Does the Internet Occasion New Directions in Consumer Arbitration in the EU? 2004 No. 3 *The Journal of Information Law and Technology (JILT)*.
- Schultz, T., Kaufman-Kohler, G., Langer, D., Bonnet, V. Online Dispute Resolution: The State of the Art and the Issues. E-Com Research Project of the University of Geneva, Geneva, 2001, Dostupné z <http://www.online-adr.org>.
- Schultz, T. Online Arbitration: Binding or Non-Binding? Center for Information Technology and Dispute Resolution, 2002. Dostupné z <http://www.ombuds.org/center/adr2002-11-schultz.html>.
- Schultz, T., Bonnet, V., Boudaoud, K., Kaufman-Kohler, K., Harms, J., Langer, D. Electronic Communication Issues Related To Online Dispute Resolution Systems. The Eleventh International World Wide Web Conference – Alternate Track CFP: Web Engineering, Honolulu, Hawaii, conference on 7-11 May, 2002. Dostupné z <http://www2002.org/globaltrack.html>.
- Schultz, T. Information Technology and Arbitration: A Practitioner's Guide. New York: Kluwer Law International, 2006, s. 241, ISBN 90-411-2515-9.
- Wahab, M. The Global Information Society and Online Dispute Resolution: A New Dawn for Dispute Resolution. *Journal of International*

Arbitration. Vol. 21, No. 2, s. 143 - 168, 2004. Dostupné z
www.kluwerlawonline.com. [citováno 29.6.2010].

- Yu, H., Nasir, M., Can Online Arbitration Exist Within the Traditional
Arbitration Framework? *Journal of International Arbitration*, 2003, No.
20/5, p. 455-473. Dostupné z www.kluwerlawonline.com.

Contact – email

Tereza.kyselovska@law.muni.cz